

תפקיד הקטורת ביום הכיפורים ובכל השנה (שיעור מס' 128)

הרב יוסף מרקוס (seffy2@gmail.com)

1. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מה

וכאשר היו שוחטים במקום המקודש בהמות רבות בכל יום ומחתכין בו הבשר ושורפין ורוחצין בו הקרב והכרעים, אין ספק שאילו היו מניחים אותו על זה הענין היה ריחו כריח מקומות הבשר, מפני זה צוה להקטיר בו הקטורת שתי פעמים בכל יום, בבקר ובין הערבים, להטיב ריחו וריח בגדי כל העובד בו, כבר ידעת אמרם מיריחו היו מריחים ריח הקטרת, וזה ג"כ ממה שמעמיד יראת המקדש.

2. אברבנאל שמות פרק כה

השאלה הה' במזבח הקטורת שהיה בהיכל בין השלחן והמנורה מה היה הצורך בו והרב המורה כתב שהיה כדי להסיר ולבטל ריח הבשר השחוט והנקרב על המזבח החיצון ובאשו וסרחונו. אבל זה לא יתכן כי אם זה היה תכלית ההקטרה היה ראוי להקטיר בעזרה סמוך לבית השחיטה לא בהיכל הקדש שלא היה שם בשר מת וכ"ש בקדש הקדשים שהיה הכ"ג מכניס הקטרת ביום הכפורים. וידוע שלא היה שם סרחון בשר מת חלילה וחס.

3. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מה

ואחר כן הושמה מנורה לפניו, לכבוד ולתפארת לבית, כי הבית שדולק בו הנר תמיד הנסתר בפרכת יש לו בנפש מעלה גדולה, וכבר ידעת חזוק התורה באמונת גדולת המקדש ויראתו, עד שיגיע לאדם מדת הענוה והחמלה ורכות הלבב כשיראהו, ואמר מקדשי תיראו, וסמכו בשמירת שבת לחזק יראת המקדש, והצורך למזבח הקטורת ומזבח העולה וכליהם מבואר, אבל השלחן והיות עליו הלחם תמיד לא אדע בו סבה, ואיני יודע לאיזה דבר איחס אותו עד היום.

4. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת תצוה

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

א"ל ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ויהיו מקריבין לי קרבנות בתוכו ואני אקבל מהם את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים שני תמידים אלו בכל יום, ואם תאמר יש לפניי אכילה ושתייה, האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה כי לי כל חיתו יער (תהלים נ) אלא מכל קרבנותיהם איני רוצה אלא הריח וכאלו אכלתי ושתיתי שנאמר (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי ריח ניהוחי תשמרו, תדע לך שמזבח העולה שהיה לקרבנות היה נתון בחוץ ומזבח הקטרת שהיה לריח נתון בפנים לפיכך נאמר למשה ועשית מזבח מקטר קטרת.

5. משנה מסכת יומא פרק א

מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה והעלוהו לעליית בית אבטינס והשביעוהו ונפטרו והלכו להם ואמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושלחה בית דין משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין.

6. תוספתא מסכת יומא (כפורים) (ליברמן) פרק א

ולמה צרכו להשביעו שכבר היה מעשה בביתסי אחד שהקטיר עד שהוא בחוץ ויצאה ענן הקטרת והרתיע את כל הבית שהיו ביתסין או' יקטיר עד שהוא בחוץ שנ' וכסה ענן אמרו להם חכמים והלא כבר נאמ' ונתן את הקטרת על האש לפני ה' הא כל המקטיר אין מקטיר אלא בפנים אם כן למה נאמ' וכסה ענן הקטרת מלמד שנותן בהן מעלה עשן הא אם לא נתן בה מעלה עשן חייב מיתה כשיצא אמ' לאביו כל ימיכם הייתם דורשין ולא הייתם עושין עד שעמדתי ועשיתי אני אמ' לו אף על פי שאנו דורשין ואין אנו עושין שומעין אנו לדברי חכמים תמהני עליך אם תאריך ימים לא שהא שלשה ימים עד שנתנוהו בבכרו

7. ספרי דברים פרשת וזאת הברכה פסקא שונא

שימו קטורה באפך, זו קטורת שלפני לפני.

8.

פרשת יום הכיפורים (ויקרא טז)	היום השמיני (ויקרא טז)
(ג) בְּזֹאת יָבֵא אֲהָרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפָרֹן בֶּן בְּקָר לְחֹטְאֵת וְאֵיל לְעֹלָה:	(ב) וַיֹּאמֶר אֵל אֲהָרֹן קַח לָךְ עֶגְלֹן בֶּן בְּקָר לְחֹטְאֵת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימִים וְהִקְרַב לְפָנַי ה':

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

<p>(ה) ומאת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים לחטאת ואיל אחד לעלה:</p>	<p>(ג) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעלה:</p>
<p>(ו;יא) וְכֹפֶר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת בֵּיתוֹ; (יז) וְכֹפֶר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת ביתו וּבַעֲדַת כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל</p>	<p>(ז) ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח נעשה את חטאתך ואת עלתך וְכֹפֶר בַּעֲדָהּ וּבַעֲדַת הָעָם וְנַעֲשֶׂה אֵת קָרְבַּן הָעָם וְכֹפֶר בַּעֲדָם כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה'.</p>
<p>(כז) וְאֵת פֶּרֶס הַחֲטָאִת וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת אֲשֶׁר הוּבֵא אֵת דָּמָם לְכֹפֶר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל מַחוּץ לַמִּחָנָה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֵת עֲרֹתָם וְאֵת בְּשָׂרָם וְאֵת פְּרִשָׁם</p>	<p>(יא) וְאֵת הַבָּשָׂר וְאֵת הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מַחוּץ לַמִּחָנָה.</p>

9. רמב"ן ויקרא ט, ג.

והנה קרבן אהרן כקרבנו ביום הכפורים בשוה, וחטאת העם כחטאתם ביום הכפורים, שעיר עזים אחד לחטאת...ונראה כי בעבור היות טעם החטאת של אהרן כטעמו ביום הכפורים, שרף אותו כאשר ישרף של יום הכפורים, אף על פי שהיה זה חטאת חיצונית, כי לא פירש משה שיעשה כן. ואולי נצטוו בכך, והכתוב לא חשש להאריך, כי לא יעשה רק מה שיאמר משה, ולא יאמר משה רק מה שצוה ה'.

10. ספורנו ויקרא טז, יב.

ולקח מלא המחטה - כי תיכף שנשחט חטאת והתודה וסר עונו נעשה מוכן לאור באור פני מלך והנה המלך יראה לכל מוכן לאורו כאמרו כי בענן אראה וראוי לכבדו בקטרת כמו הענין אחר התמידים כאמרו עולת תמיד לדורותיכם פתח אהל מועד אשר אועד לכם שמה (שמות כט, מב).

11. בכור שור ויקרא טז, יז.

וכל אדם לא יהיה באוהל מועד - מפני אימת השכינה שבאה בענן הקטורת כדכתיב "כי בענן אראה על הכפורת".

12. ספרא אחרי מות פרשה ג תחילת פרק ד.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

(ו) "וכל אדם לא יהיה" ... אין לי אלא בשעה שנכנס לכפר בקטורת, מנין שנכנס לכפר בדמים תלמוד לומר בבואו לכפר

13. משנה מסכת יומא פרק ה, א

הגיע לארון נותן את המחטה בין שני הבדים צבר את הקטורת על גבי גחלים ונתמלא כל הבית כולו עשן יצא ובא לו בדרך בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל.

14. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד א

תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי: ישמעאל בני, ברכני! - אמרתי לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין, ונענע לי בראשו. וקשמע לך שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך.

15. משנה מסכת יומא פרק ז

משנה ג

אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים.

משנה ד

קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו נכנס להוציא את הכף ואת המחטה קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ונכנס להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטיב את הנרות וקדש ידיו ורגליו ופשט הביאו לו בגדי עצמו ולבש ומלויין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש

16. ספרא אחרי מות פרישה ד תחילת פרק ו

(ב) ובא אהרן אל אהל מועד כל הפרשה כולה אמורה על הסדר חוץ מן הפסוק הזה, ובא אהרן אל אהל מועד, ולמה בא כדי להוציא את הכף ואת המחטה.